

ACTIEAGENDA ECONOMIE

ACTIES 2022 - 2023

Inleiding

In december 2019 is de **Economische Visie 2020 - 2025** door de gemeenteraad vastgesteld. Deze visie geeft het beeld weer van de economie in de gemeente Pijnacker-Nootdorp in 2025. Vier belangrijke thema's in de visie zijn bruisende centra, duurzaam & circulair ondernemen, moderne tuinbouw en arbeidsmarkt & werkgelegenheid.

Voor u ligt de **Actieagenda 2022 - 2023**. Hierin staan concrete acties die de gemeente, ondernemers en andere stakeholders de komende twee jaar gaan oppakken. Deze acties moeten bijdragen aan het behalen van de doelstellingen, genoemd in de visie. We gaan met zijn allen aan de slag voor een economie met duurzaam en nieuw ondernemerschap! De afgelopen twee jaar hebben we te maken gehad met de coronacrisis. Deze ontwikkeling heeft ervoor gezorgd dat we meer de focus hebben gelegd op het ondersteunen van ondernemers. Naar verwachting zal dat ook de komende twee jaar een belangrijke rol spelen.

Inhoud:

Actieagenda Bruisende Centra

Actieagenda Arbeidsmarkt en werkgelegenheid

Actieagenda Duurzaam en circulaire

Actieagenda Moderne tuinbouw

Actieagenda Bruisende Centra

Ambitie

In de centra Pijnacker Centrum en Parade Nootdorp kom je graag en word je warm ontvangen. De centra hebben in 2025 een sterke sociale functie en worden gezien als de centrale ontmoetingsplek.

Iedereen komt naar de sfeervolle centra toe om boodschappen te doen, voor (maatschappelijke) dienstverlening, voor horeca, voor het gevarieerde winkelaanbod, om evenementen te bezoeken en om sociale contacten op te doen. Het groene en dorps karakter vind je hier terug. De centra zijn bruisend en een visitekaartje voor de gemeente.

Wat gaan we doen?

1 Lokale binding Pijnacker Centrum versterken

We blijven samen met vastgoedpartijen de mogelijkheden verkennen om leegstand te voorkomen en een goede (tijdelijke) invulling voor leegstaande panden te realiseren. Denk hierbij aan tijdelijke functies, het toevoegen van maatschappelijke functies passend bij de winkelfunctie of het bieden van ruimte aan startende ondernemers. We zetten samen in op communicatie om de lokale loyaliteit van inwoners bij de winkelcentra te versterken. Daarnaast wordt er voor Pijnacker Centrum een nieuwe marketingstrategie ontwikkeld op basis van een passanten en marktonderzoek. Het onderzoek gaat in het 2e kwartaal van 2022 van start.

2 Haalbaarheidsonderzoek openbare ruimte in de Parade

In 2019 is Ecorys door de gezamenlijke stakeholders (ondernemers, vastgoedpartijen en de gemeente) gevraagd om een SWOT-analyse te maken. Uit de analyse kwam een positief beeld naar voren. Maar het is wel noodzakelijk om alert te blijven en te werken aan de toekomstbestendigheid van de winkelcentra. Om de toekomstbestendigheid van het centrum te borgen liggen de uitdagingen vooral in het versterken van de kwaliteit van het centrum, de innovatiekracht van ondernemers, het verhogen van de loyaliteit, de beleving en ontmoetingsfunctie van de centra. De SWOT-analyse gaf drie prioriteiten aan om de toekomstbestendigheid van het winkelcentrum te verstevigen.

1. Programmering & marketing (eigenaarschap: ondernemers)
2. Invulling leegstand en branchering (eigenaarschap: vastgoed)
3. Verbeterplan openbare ruimte c.q. pleinen (eigenaarschap: gemeente)

Op verzoek van de ondernemers is er een externe (gespecialiseerde) partij aangetrokken om tot een haalbaarheidsonderzoek te komen. Het haalbaarheidsonderzoek is uitgevoerd door bureau K.A.S en gefinancierd door de drie stakeholders. De uitgangspunten van het haalbaarheidsonderzoek sluiten op hoofdlijnen aan op de ambitie Bruisende Centra en de aanbevelingen uit de SWOT-analyse.

Er wordt in het najaar van 2022 een voorstel aan het college gedaan waar een besluit wordt gevraagd over (kaders en de ambities voor) de herinrichting van de openbare ruimte van de Parade.

3 Faciliteren en aanjagen ondernemersinitiatief in Pijnacker Centrum

In Pijnacker Centrum faciliteren we ondernemersinitiatieven en bewegen we mee op de actuele ontwikkelingen. We blijven in gesprek met de ondernemersvereniging Pijnacker Centrum, vastgoedpartijen en ondernemers om detailhandel ontwikkelingen te monitoren. We creëren bewustwording bij ondernemers over toekomstgericht ondernemen door ze te informeren over de mogelijkheden. Dit doen we via onze contactmomenten met ondernemers, onze gemeentelijke kanalen en het te agenderen voor de gebiedsgerichte gesprekken. Het nieuwe sociaal cultureel centrum biedt kansen voor nieuwe samenwerkingen en initiatieven. Als gemeente hebben we hierin een verbindende rol tussen het sociaal cultureel centrum en de ondernemers in Pijnacker Centrum.

4 Met vastgoed en ondernemersvereniging besluiten of centrummanagement in Pijnacker Centrum gecontinueerd moet worden

Pijnacker Centrum is een goed georganiseerd centrum mede door het gezamenlijke centrummanagement. De opdracht aan de centrummanager en de samenwerkingsovereenkomst tussen gemeente, vastgoed en ondernemers lopen eind 2022 af. Zoals opgenomen in de samenwerkingsovereenkomst nemen partijen uiterlijk 30 november 2022 een besluit of de samenwerkingsovereenkomst en daarmee het centrummanagement wordt verlengd.

Hierna gaan we opnieuw in gesprek met de centrummanager, ondernemers de ondernemersvereniging en vastgoedpartijen om nieuwe afspraken te maken over de inzet van het gezamenlijke centrummanagement. Deze afspraken worden gebundeld in een nieuwe samenwerkingsovereenkomst. De samenwerkingsovereenkomst wordt in samenwerking met de drie stakeholders (ondernemers, vastgoedpartijen en gemeente) opgesteld.

5 Mogelijkheid bieden tot een pilot gezamenlijk centrummanagement in de Parade

We bieden de ondernemersvereniging en vastgoedpartijen opnieuw de mogelijkheid aan om de optie van gezamenlijk centrummanagement te verkennen. Hierbij gaan we opzoek naar de gezamenlijke opgaven. Bij voldoende draagvlak zullen we in samenwerking met de stakeholders (ondernemers, vastgoedpartijen en gemeente) een samenwerkingsovereenkomst opstellen waarin de afspraken worden vastgelegd. De gemeente is initiatiefnemer en zal aanjager zijn in dit proces.

Actieagenda Arbeidsmarkt en werkgelegenheid

Ambitie

In 2025 is de werkgelegenheid in Pijnacker-Nootdorp toegenomen door het aantrekken van nieuwe innovatieve en duurzame bedrijven en het faciliteren van bedrijven die in Pijnacker-Nootdorp blijven ondernemen of uitbreiden.

Ondernemers komen en blijven graag in Pijnacker-Nootdorp ondernemen. Ook voor ZZP'ers is Pijnacker-Nootdorp een uitstekende locatie om te wonen, werken en recreëren.

In 2025 is de samenwerking en afstemming tussen onderwijs en bedrijfsleven verbeterd. Hierdoor sluiten vraag en aanbod van personeel in Pijnacker-Nootdorp beter op elkaar aan en neemt het tekort aan personeel af.

Wij leveren met onze lokale economie ook een bijdrage aan de regionale economie.

Wat gaan we doen?

1 Een gebiedsgericht omgevingsprogramma voor de Boezem

De gemeente ontwikkelt, met input van ondernemers, een gebiedsgericht omgevingsprogramma voor bedrijvenpark de Boezem. Dit programma wordt begin 2023 opgeleverd. Het doel van dit programma is het toekomstbestendig maken van het bedrijventerrein. Het programma bestaat uit 2 onderdelen. Een ruimtelijk plan met de ruimtelijke ontwikkelingsmogelijkheden en (financiële) gevolgen voor een toekomstbestendig bedrijventerrein de Boezem. Voor de revitalisering van de Boezem wordt op basis van het ruimtelijk plan de middellange en lange termijn maatregelen bepaald. Het gebiedsgerichte omgevingsprogramma voor de Boezem is het eerste gebiedsgerichte programma dat valt onder de nieuwe systematiek van de

Omgevingswet. Dit project is daarmee een pilotproject waarmee we ervaringen opdoen met het instrument *Programma* en het opstellen hiervan. Voor het opstellen van het Programma hebben we een subsidie ontvangen vanuit de MRDH van €50.000,-. De learnings (hoe om te gaan met toekomstplannen van bedrijventerreinen binnen de omgevingswet) worden met de andere gemeentes uit de regio gedeeld.

2 MKB stimuleren mee te gaan met vernieuwing en innovatie

Het is voor ondernemers een grote stap een begin te maken met vernieuwing en innovatie. Echter is het wel van groot belang dat zij deze stap maken. Zo behouden ze hun concurrentiepositie en behalen ze betere resultaten. Als gemeente hebben wij een faciliterende en stimulerende rol. We willen het peloton MKB inspireren om meer toekomstgericht te ondernemen. We zetten in op het creëren van bewustwording bij ondernemers.

Om ondernemers te faciliteren is het nodig om te achterhalen waar de vraag en behoefte ligt bij ondernemers. Dit gaan we doen door dit thema als agendapunt op te nemen bij de periodieke gebiedsgerichte gesprekken met de verschillende ondernemersbesturen, actief na vraag te doen bij de park en centrummanager en dit thema onderdeel te laten zijn van een ondernemers enquête. Daarnaast blijven we als gemeente betrokken bij de verschillende werkgroepen van de MRDH waar dit onderdeel van de agenda is en we blijven in gesprek met de provincie Zuid-Holland over ontwikkelingen op het gebied van MKB-deals. We communiceren het aanbod naar onze ondernemers via onze gemeentelijke kanalen, de accountmanagers, de park en centrummanager, de gebiedsgerichte gesprekken en via VNO-NCW.

3 Handhaving werklocaties voor schone, hele en veilige werklocaties

Als gemeente streven we naar schone, hele en veilige bedrijventerreinen. We zijn als gemeente verantwoordelijk voor de handhaving op deze locaties. Daarnaast participeren we als gemeente in het Keurmerk Veilig Ondernemen en faciliteren we initiatieven die bijdragen aan schone, hele en veilige werklocaties. Denk daarbij aan de schoonmaakactie op Heron die in september 2022 wordt georganiseerd. Als gemeente stellen we materialen beschikbaar en verzorgen we de logistiek.

Daarnaast worden er vanuit de bedrijvenparken themabijeenkomsten georganiseerd en is de gemeente actief betrokken bij de organisatie. In 2022 worden de volgende bijeenkomsten georganiseerd:

- 20 april: Thema ondermijning
- 21 Juni: Thema Veiligheid
- 2e helft 2022: Thema Duurzaamheid en Dashboarding/Business Intelligence

De gemeente heeft een ondersteunende rol om deze activiteiten tot een succes te maken.

4 Een goed georganiseerd Ondernemersfonds

De raad heeft op 25 november 2021 besloten het Ondernemersfonds te continueren voor een periode van 5 jaar. Het Ondernemersfonds heeft een aantal toezeggingen gedaan aan de raad. Deze toezeggingen betreffen acties die bijdragen aan het professionaliseren en de organisatie van het Ondernemersfonds. Als gemeente houden we vinger aan de pols of de afspraken worden nagekomen. Dit doen we door periodiek bestuurlijk overleg te organiseren met het Ondernemersfonds. Hierbij bespreken we de stand van zaken en blikken we terug op de gemaakte afspraken. Mocht het nodig zijn informeren we de gemeenteraad over de actuele ontwikkelingen.

5 Toekomstplannen voor alle bedrijventerreinen in de gemeente

Gestart is met het (toekomstplan) gebiedsgericht programma voor bedrijventerrein de Boezem. Ook voor de andere bedrijventerreinen is het van belang dat er lange termijn visies worden gemaakt binnen het stelsel van de nieuwe omgevingswet en de ambities die zijn geformuleerd in de omgevingsvisie. Voor de bedrijventerreinen in de gemeente moeten we scherp aangeven wat nodig is om ze toekomstbestendig te maken en te behouden. Aan de hand van de opgaven wordt gekeken in welke beleidsvorming dit een plek krijgt. Voor 2050 moeten alle bedrijventerreinen gas-loos zijn. Als gemeente geven we algemene informatie aan bedrijventerreinen middels onze campagne 'Met Energie Aan de Slag'.

Investeren in het ondernemersklimaat

6 We streven naar een waardering van een 7 van ondernemers voor de gemeentelijke dienstverlening aan ondernemers in 2025. Om dit te bereiken zullen we in 2022 verder uitvoering geven aan de verbeteracties uit het verbeterplan dienstverlening aan ondernemers. Dit verbeterplan is in 2021 vastgesteld. In 2023 meten we opnieuw de waardering voor het ondernemersklimaat. De afgelopen peiling werd in het eerste kwartaal van 2021 uitgevoerd. Helaas moesten we constateren dat het onderzoek een onevenwichtig eindbeeld oplevert. Dit hangt samen met de coronatijd en het feit dat er relatief veel ZZP'ers de vragenlijst hebben ingevuld. Door de lage respons konden er geen betrouwbare uitspraken worden gedaan over het onderzoek. We gaan daarom op zoek naar een nieuwe eigentijdse manier om een meting uit te voeren. Aan de hand van deze meting scherpen we onze verbeteracties aan.

7 De bereikbaarheid van de bedrijventerreinen verbeteren

We streven naar goed bereikbare werklocaties binnen onze gemeente. Als gemeente wisselen we kennis en kansen uit en faciliteren we ondernemersinitiatieven. Bereikbaarheid is bij alle bedrijventerreinen in de gemeente een belangrijk punt. In 2022 wordt er op Ruyven onderzocht of er gestart kan worden met deelfietsen op het terrein. Dit initiatief is ontstaan vanuit de ondernemersvereniging. Het bestuur van de Boezem onderzoekt de mogelijkheden voor een betere verbinding met metrohalte Pijnacker Centrum. De gemeente is in gesprek met de busmaatschappij over de ontsluiting van de Boezem. Ook is de gemeente bezig met het herinrichten van de stationsomgeving. Onderdeel hiervan wordt een mobiliteit hub en betere aanrijroutes voor langzaam verkeer. De ondernemersvereniging van Heron wil in de stationsomgeving graag deelfietsen faciliteren. De herontwikkeling van het stationsgebied zorgt ervoor dat de knelpunten voor het langzame verkeer zullen worden verholpen. De gemeente is trekker bij de herinrichting van het stationsgebied. Dit traject is begin 2022 van start gegaan.

8 Continueren parkmanagement

Op bedrijventerrein Delfpark te Delfgauw na hebben alle bedrijventerreinen in de gemeente parkmanagement. Parkmanagement zorgt voor goed georganiseerde terreinen. Dit draagt bij aan de doelstelling van een schoon, heel, veilig, aantrekkelijke en toekomstbestendig terrein. Voor de Boezem geldt een cofinanciering. Dit contract loopt in 2023 af. Samen met ondernemers en andere stakeholders van de Boezem maken we nieuwe afspraken voor de komende jaren. We stellen gezamenlijk een nieuwe samenwerkingsovereenkomst op waar de nieuwe afspraken en aandachtspunten in worden beschreven. De afgelopen 3 jaar leverde de gemeente een bijdragen aan parkmanagement op de Boezem van €10.000,-. De komende twee jaar (2023 en 2024) vraagt de gemeente nog veel inzet van de Boezem en het parkmanagement op de Boezem. De gemeente levert daarom een bijdragen van €7.500,- in 2023 en €5.000,- in 2024. Het idee is om de bijdragen aan de Boezem voor het gezamenlijk parkmanagement langzaam af te bouwen. De andere bedrijventerreinen betalen het gezamenlijk parkmanagement zelf. De bedrijventerreinen zijn zelf verantwoordelijk voor het parkmanagement. De gemeente kan de bedrijventerreinen ondersteunen bij het maken van nieuwe afspraken met de parkmanager.

9 **Faciliteren digitaliseringsinitiatieven in het MKB**

Als gemeente faciliteren we collectieve initiatieven op het gebied van digitalisering. We informeren ondernemers over de actuele ontwikkelingen, denk hierbij aan (regionale) subsidie mogelijkheden. Tijdens de gebiedsgerichte gesprekken gaan we in gesprek om initiatieven boven tafel te krijgen. Op deze manier brengen we het onderwerp onder de aandacht bij ondernemers en weten we wat er speelt. We stellen een plan op waarin we aan de ene kant afspraken maken over het communiceren van het aanbod en anderzijds hoe we de vraag van ondernemers achterhalen.

10 **Uitbreiden en verstevigen samenwerking VNO-NCW**

In samenwerking met de gemeente Lansingerland en VNO-NCW organiseren we het economische gesprek Oostland. Vier keer per jaar gaan we op werkbezoek bij een ondernemer. Twee keer per jaar in onze buurgemeente Lansingerland en twee keer per jaar in onze eigen gemeente. Tijdens dit werkbezoek voeren we een verdiepend gesprek over actuele thema's. Bij dit overleg zijn beide wethouders aanwezig, ambtelijke ondersteuning, vertegenwoordiging van VNO-NCW en de ondernemer waar het overleg plaatsvindt. Eind 2022 evalueren we deze werkvorm en nemen we opnieuw een besluit over het continueren van dit overleg.

11 **Stimuleren goede aansluiting arbeidsmarkt en het onderwijs**

Als gemeente participeren we in het samenwerkingsverband SOB Oostland. SOB Oostland is een samenwerkingsverband van onderwijsinstellingen en bedrijven. Het zet zich in voor (loopbaan) activiteiten van het voortgezet onderwijs, met extra aandacht voor techniek, logistiek en de Greenport. Technisch personeel is voor veel bedrijven een uitdaging. Vanuit de Taakeenheid economie werken we samen met de programmamanager van SOB Oostland. Zij werkt aan een actieplan in samenwerking met beide gemeentes (Pijnacker-Nootdorp en Lansingerland). Als gemeente denken we mee bij het opstellen van het actieplan en ondersteunen dit initiatief.

Daarnaast zijn we als gemeente betrokken bij het regionaal campusnetwerk waarin gemeenten en onderwijsinstellingen kennis en ervaringen delen en samen werken met het bedrijfsleven. Met vier bijeenkomsten per jaar worden deze partijen samengebracht om van elkaar te leren en te inspireren.

We zoeken als gemeente aansluiting bij regionale initiatieven en houden ondernemers op de hoogte van regionale ontwikkelingen. In 2023 brengen we de kansen in beeld voor mogelijke samenwerkingen met campussen in de regio.

12 **Versterken ZZP-netwerk**

De gemeente faciliteert initiatieven vanuit de ZZP'ers doelgroep om tot een ondernemerscollectief te komen. Daarnaast wordt er jaarlijks een netwerk-bijeenkomst voor deze ondernemers georganiseerd. Op deze manier neemt de gemeente een faciliterende en verbindende rol aan om het ZZP-netwerk te versterken en in verbinding te staan met deze ondernemers doelgroep.

13 **Participeren in (sub) regionale samenwerkingsverbanden (BPH en MRDH)**

Als gemeente participeren we actief binnen de regionale economische samenwerkingen. Als constructieve partner dragen we bij aan de gezamenlijke regionale opgaven door mee te denken in werkgroepen en bij te dragen in de bestuurlijke besluitvorming. Daarnaast dragen we bij aan de pilotprojecten in het kader van 'next Economy' bedrijventerreinen en zijn we aangesloten bij de ontwikkelingen rondom circulaire kansen op bedrijventerreinen. Ook wisselen we kennis uit en delen we informatie over sociaal- economische ontwikkelingen binnen de regio.

14 **Organiseren Week van de Ondernemer en ondernemersprijs Pijnacker-Nootdorp**

Tijdens de jaarlijkse Dag van de Ondernemer op de 3e vrijdag van november zetten we de ondernemers in het zonnetje. Dit doen we door op de bedrijventerreinen een koffiekar en/of foodtruck te regelen waar ondernemers in de koffiepauze op bezoek kunnen gaan om elkaar te ontmoeten. Voor de winkelcentra inventariseren we eerst waar de behoefte ligt. Dit doen we door met de centrummanager en de besturen in gesprek te gaan.

In september 2023 organiseren we de Ondernemersprijs Pijnacker-Nootdorp met een uitgebreid netwerk en een inspirerend programma, wat zal bestaan uit inspiratie sessies en presentaties van ondernemersinitiatieven op de thema's die wij en ondernemers belangrijk vinden (duurzaamheid, circulariteit, digitalisering, klimaatadaptatie, krapte op de arbeidsmarkt). Tijdens de bijeenkomst willen we geen input ophalen maar ondernemers juist iets brengen, ze inspireren en handvaten bieden om aan de slag te gaan met deze ontwikkelingen. Daarnaast wordt er net als voorgaande jaren de Ondernemersprijs Pijnacker-Nootdorp uitgereikt.

15 **Partner van het samenwerkingsverband A12 Corridor**

De A12 corridor samenwerking richt zich op grootschalige logistiek (o.a. gekoppeld aan E-commerce), een infra-agenda, een energy hub en een aanpak arbeidsmarkt. Hiermee wordt ingezet op het versterken van het economisch vestigingsklimaat in dit gebied. Het samenwerkingsverband bestaat uit de gemeente Lansingerland, Zoetermeer, Zuidplas, Waddinxveen, de provincie Zuid-Holland, VVNO-NCW en andere belanghebbende partijen. De betrokken partijen hebben een bestuursovereenkomst gesloten en er is een formele samenwerking gestart voor de periode 2019 – 2022 (3 jaar) waarbij nieuwe partners worden gezocht. Met ingang van 2022 is de gemeente Pijnacker-Nootdorp aangesloten als partner bij dit samenwerkingsverband.

16 **Activiteiten accountmanagement**

We zetten accountmanagement in als middel om het ondernemersklimaat te bevorderen. Accountmanagement speelt in op actuele ontwikkelingen en heeft de focus op wat er buiten bij ondernemers en op werklocaties plaatsvindt. Dat doen we door goed in verbinding te zijn met ondernemers om van daaruit te bepalen waar successen/voortgang te behalen is, waar we ons op moeten focussen en waar onze aandacht en capaciteit op gericht moet zijn.

Actieagenda Duurzaam & circulair ondernemen

Ambitie

In 2025 is duurzaam ondernemen in Pijnacker-Nootdorp de basis. PijnackerNootdorp onderscheidt en profileert zich in de regio als groene, duurzame en circulaire economie. Iedere onderneming draagt bij om deze ambitie te verwezenlijken. Iedereen kan een bijdrage leveren!

De gemeente en de ondernemers delen informatie en creëren ruimte voor lokale initiatieven met als doel samen een bijdrage te leveren aan een duurzame en circulaire economie. Ondernemers weten elkaar te vinden via netwerken/platforms en wisselen informatie, kennis en kunde uit. De gemeente heeft een verbindende rol met alle lokale en regionale stakeholders. Het duurzame en circulaire ondernemersklimaat maakt PijnackerNootdorp aantrekkelijk voor innovatieve en duurzame bedrijven.

Energie

Alle bedrijventerreinen hebben vanuit een gebiedsgerichte aanpak stappen gezet om te komen tot een energieneutraal en klimaatneutraal bedrijventerrein. De glastuinbouw in onze gemeente heeft de opgave om conform het klimaatakkoord klimaatneutraal te zijn.

Wat gaan we doen?

1

Meebewegen op circulaire initiatieven van ondernemers

Als gemeente informeren we ondernemers over circulair ondernemen en faciliteren we initiatieven. Circulariteit is een agendapunt bij overleggen en bijeenkomsten met ondernemers. We proberen zicht te krijgen op alle ondernemersinitiatieven en faciliteren ondernemers daarin waar kan. Voor de bedrijventerreinen Heron en Oostambacht wordt nu een dashboard opgesteld waarin inzichtelijk wordt gemaakt wat de huidige stand van zaken is met betrekking tot duurzaamheid. Dit moet bedrijven en bedrijventerreinen inzicht geven in waar zij nu staan en ze stimuleren in wat zij zelf kunnen doen.

2

Faciliteren E-team bij projecten

Het Energieteam de Boezem, wil de energietransitie op de Boezem versnellen door als coördinerend en coöperatief platform te werken.

Het Energieteam de Boezem bestaat uit ondernemers, de gemeente, adviseurs en de ondernemersvereniging van de Boezem. Het E-team wil de energievraag reduceren daar waar kan en de opwek van energie bevorderen. Dor het elektrificeren van voer/werktuigen en andere mobiliteitsmiddelen en verwarming/koeling zijn grote efficiëntieslagen te bereiken. Echter om dit probleemloos te doen is het balanceren van de vraag en het aanbod van elektriciteit cruciaal. Voor het wegnemen van pieken in de vraag naar energie en het balanceren van vraag en aanbod wil het E-team een batterij plaatsen en een smart grid realiseren. Hierdoor kun je slim omgaan met de aanwezig energie, energie balanceren en kosten reduceren. Indien mogelijk wordt de batterij gekoppeld aan laadvoorzieningen voor elektrische voertuigen. Er is onderzoek nodig om de businesscase op te tuigen en om de acties te bepalen die leiden tot een modulair en schaalbaar systeem waarop op termijn alle ondernemers kunnen aansluiten. Het doel is om eind 2022 op basis van onderzoek te beschikken over een concrete businesscase voor een gemeenschappelijke batterij en smart grid op de Boezem. Voor dit onderzoek hebben we vanuit de MRDH een regionale subsidie ontvangen. Begin 2023 zal er een besluit moeten worden genomen om te investeren in dit initiatief. Vervolgens kan er worden gestart met de uitvoering van de eerste batterij inclusief realisatie smart grid op de Boezem

3

Inspireren en faciliteren van ondernemers op het gebied van circulaire economie

De provincie Zuid-Holland jaagt in samenwerking met de MRDH de transitie naar een meer circulaire economie aan, waarin bedrijven reststromen kunnen hergebruiken als een circulaire economie grondstof. Binnen de Metropoolregio Rotterdam en Den-Haag zien we een enorme verdienpotentie voor de circulaire economie op bedrijventerreinen. Om deze potentie te benutten organiseren de provincie, MRDH, omgevingsdiensten en de gemeente verschillende bijeenkomsten om ondernemers te inspireren om circulaire kansen te benutten.

Daarnaast faciliteren we als gemeente ondernemersinitiatieven op het gebied van circulariteit. Het thema circulariteit is één van de thema's dat wordt meegenomen in de toekomstplannen voor de bedrijventerreinen.

Actieagenda Moderne tuinbouw

Ambitie

In 2025 draagt het sterke, innovatieve en duurzame glastuinbouwcluster in Pijnacker-Nootdorp bij aan de lokale en regionale economie en werkgelegenheid. Dit doen we vanuit onze deelname aan de (inter)nationaal georiënteerde Greenport West Holland.

Inzet op duurzaamheid, herstructurering, modernisering en innovatie

Het bruto areaal biedt kansen tot kwalitatieve en efficiënte gebieden met ruimte voor innovatie, verduurzaming en modernisering van de glastuinbouw. Ruimtelijke initiatieven tot herstructurering en modernisering vanuit het collectieve belang van de sector worden door de gemeente toegejuicht en met ruimtelijke (beleids)regels en instrumenten gefaciliteerd.

Benut aanwezige kennis en Greenport West-Holland

Pijnacker-Nootdorp ligt centraal tussen kennisinstellingen (WUR, TU-Delft), andere innovatieve sectoren (Dutch Innovation Factory), Maritiem (Rotterdam) en de rest van de Greenport. Deze organisatie is een belangrijke samenwerking om het glastuinbouwcluster als geheel toekomstbestendig en vitaal te houden.

Imagoverbetering glastuinbouw

In 2025 is het imago en de maatschappelijke positionering van de glastuinbouwgebieden verbeterd, doordat de gebieden in hun samenwerking en collectiviteit hebben geïnvesteerd. Een belangrijk neveneffect is dat hiermee het tekort aan gekwalificeerd personeel wordt ingelopen.

Wat gaan we doen?

1 Verkennen mogelijkheden gebiedsmanagement glastuinbouw

We gaan de mogelijkheden verkennen om gebiedsmanagement in de glastuinbouw gebieden te realiseren. Door het realiseren van gebiedsmanagement wordt de glastuinbouw een goed georganiseerd gebied. Samen met ondernemers gaan we in gesprek over dit onderwerp. Voor de glastuinbouw gebieden liggen grote opgaves zoals herstructureringsvraagstukken en de energietransitie. Tijdens de gesprekken over deze opgaves zullen we het ook hebben over gebiedsmanagement.

We gaan op zoek naar de gezamenlijke opgaven en brengen actuele ontwikkelingen in kaart. Vervolgens maken we gezamenlijk een plan hoe gebiedsmanagement in de glastuinbouw georganiseerd kan worden. De gemeente is in eerste instantie trekker voor het realiseren van gebiedsmanagement in de glastuinbouw.

2 Faciliteren initiatieven huisvesting arbeidsmigranten

Als gemeente faciliteren we initiatieven voor de huisvesting van arbeidsmigranten. We gaan het gesprek aan met initiatiefnemers en ondersteunen waar dat nodig is. In het omgevingsprogramma glastuinbouw zal per gebied een gericht programma worden opgesteld. In 2022 wordt gestart met het eerste gebied: Pijnacker Oost. Onderdeel van het omgevingsprogramma glastuinbouw is de huisvesting van arbeidsmigranten en de locaties daarvan.

3 Inspiratietours innovatie glastuinbouw/bedrijfsleven organiseren

In samenwerking met de WUR organiseren we inspiratietours voor de glastuinbouw en het bedrijfsleven. Samen met de WUR stellen we een programma op voor de bijeenkomsten, gaan op zoek naar locaties en betrekken ondernemers bij het programma. In 2022 worden er in september en december tours georganiseerd gekoppeld aan de thema's circulaire economie en digitalisering. Voor 2023 zal eind 2022 een planning worden gemaakt met de thema's in de 3 glastuinbouwgebieden.

4 Continueren participatie in WUR, energieakkoord, innovatiepact

Als gemeente participeren we in diverse projecten die bijdragen aan het langere termijn behoud en versterking van de positie van het glastuinbouwcluster. Denk hierbij aan de regionale energiestrategie, innovatiepact, energieakkoord en het Human Capital akkoord. Ook de komende 2 jaar blijven we participeren in deze projecten.

5 Project Oostland

In 2021 is gestart met de projectplannen Oostland. Deze lopen in 2022 ook nog door. Het gaat hierbij om vier projecten:

1. *Projectplan herstructurering*

Ondernemers zien kansen om de polder Kleihoogt en Noordpolder (LL) vitaal te houden maar hebben hiervoor ook medewerking en ondersteuning van de gemeente en derde nodig. De gemeente en ondernemers gaan in samenwerking met Glastuinbouw Nederland respectievelijk de provincie Zuid-Holland hierover het gesprek aan om prioriteiten te bepalen voor de volgende onderwerpen:

- Handhaving
- Energietransitie
- Seizoenshuisvesting
- Vergunningsverlening
- Vrijkomende bedrijfswoningen
- Alternatieve gebruiksmogelijkheden van vrijkomende tuinbouwbedrijven voor de sector

2. *Projectplan innovatieve tuinbouw*

De Oostland gemeenten en de provincie stellen in samenwerking met stakeholders uit de sector een nieuwe definitie van glastuinbouw op en kijken voorts welke extra planologische ruimte nodig is voor de glastuinbouw om te kunnen blijven innoveren. Dit moet vervolgens worden opgenomen in de relevante planologische juridische documenten als omgevingsplannen en omgevingsvisies.

3. *Projectplan Toekomst tuinbouw Oostland*

Het project bestaat uit een tiental zeer intensieve sessies, dat van september 2021 tot en met juni 2022 is uitgevoerd. Thema's die de revue passeren zijn onder andere professioneel leiderschap, arbeid, de relatie met overheden, internationalisering, opvolging, en de positie in de keten. Over een follow-up voor Oostland wordt in het voorjaar van 2023 nagedacht.

4. *Projectplan verbinden tuinders*

Dit is eigenlijk een continu proces waarin ondernemers via beschikbare kanalen worden geïnformeerd over lopende en nieuwe innovatieprojecten

6 Omgevingsprogramma Glastuinbouw

In 2022 wordt gestart met het ontwikkelen van een gebiedsgericht omgevingsprogramma voor de glastuinbouw. Voor de glastuinbouw ligt er een transformatie – herstructureren opgaven. Het gebiedsgerichte omgevingsprogramma wordt binnen het nieuwe stelsel van de Omgevingswet opgesteld en geeft uitvoering aan de ambities die zijn geformuleerd in de omgevingsvisie.